

Théâtre des Haras Annecy

2012. szeptember 12-én helyezték üzembe Franciaországban, Annecy városában a Spantech cég által szállított színházat. Ekkor kezdték a helyi Bonlieu Színház rekonstrukciós munkáit, és a 22 hónapos időszakban fenn kellett tartani a színházüzemet. A kihívás abban állt,

hogy olyan ideiglenes és egyben tartós épületet kellett építeni, amelyik kibírja az erős havazást és szeleket, 500 főt tud befogadni, kizárja a külső zajt, de bent tartja a hangokat.

A színház méretei: 25 m széles, 35 m hosszú, 12,5 m magas. A színpad méretei: 25 m hosszú, 15 m széles – alig valamivel kisebb, mint a felújítandó

köszínházé (30×16 m). Alumíniumszerkezet teherbírása: 17 tonna.

Technika: gerendavázra szerelt fény- és hangtechnika, valamint többtonnás traverzekre függesztett díszletek; Porolyte H52 trust szerkezet: 16 m hossz, motorokkal. Teherbírás: egyenként 1,2 tonna.

Bregenzi Ünnepi Játékok – színpadtechnika röntgenszemmel

A bregenzi tavon lévő vízi színpadon Georges Bizet *Carmen*jének óriási díszletét az arra járók egész nap láthatják. Idén egy új vizuális applikációval a szó szoros értelmében is belenézhetünk a kártyákba és eddig ismeretlen mélységekbe – azaz nemcsak a kulisszák mögé, hanem a színpadkép mélyére.¹

Milyen titkokat rejtene az óriási cezek, amelyek a Bodeni-tó vizén kártyalapokat tartanak Carmen sorsa újrakeverésének szimbólumaként? Milyen konstrukciónak köszönhető, hogy a díszletek a gigantikus méretek ellenére mégis természetesen tűnnek? Milyen műszaki összjáték kap szinte már mágikus erőre, hogy a komplex színpadkép elemeit lágyan fűzze össze szcenikai folyamatokká? A bregenzihez hasonló dimenziójú pódiumok már a sokoldalúságuk miatt is színpadi csodának tűnnek. Most pedig a röntgenpillantások segítségével betekintést nyerünk a részletekbe. Ehhez csupán okostelefonra és egy internethez kapcsolódó tabletre van szükség. A vtour.bregenz-festspiele.com cím² alatt egy fotórealisztikus kép nyílik meg a nézőtéri tribün középső lépcsősorának perspektívájából. A virtuális környezetben lépkedhetünk, zoom és nézőszög változtatásával a különböző szintek kényelmesen bejárhatók. Az egyes színpadbemutatók információs felületekkel, magyarázatokkal rendelkeznek.

A teljes alkotást online és részleteiben megmutatni

Egy egyszerű, kilenc pontból álló menüvel végig lehet nézni az egyes színpadi elemeket. A „víz alatt” menüpont például a látható színpadot háttérbe helyezi, és a speciális perspektívát a Bodeni-tó víztükre alatt mutatja meg. A többi menüpont: „anyag”, „konstrukció”, „hang & fény”, „effektek & kábelezés”, „fix elemek”, „méretek”, „vetítések” és végül „előadásfotók”.

Ez a bepillantás a színházcsinálás rejtelmibe – a számos lehetőségével és érdekességével együtt – vajon nem rombolja-e le a színházcsinálás illúzióját? Hiszen az előadások rendezési, mű-

szaki titkokból is élnek. Ezt az élményt a bregenzi szakmai csapat sem szeretné elveszni, hanem egy plusz szintet akartak létrehozni, hogy a vízi színpadi előadások technikai bonyolultságát még átfogóbban lehessen élvezni. Az igen komplex

színpad technikai részletgazdagságának bemutatásával még inkább fokozni akarják a kíváncsiságot, ehhez ez a módszer tökéletesnek tűnik.

Tehát még ennek a költsége is hozzájön az ünnepi játékok büdzséjéhez? Ellenkezőleg, mondják a bregenziek. Szerintük kár lenne az amúgy is rendelkezésre álló adathalmazt csak belső célokra használni. *Simon Wimmer* műszaki rajzoló és 3D-dizájnér, valamint *Screenpix* nevű cége sokrétű konstrukciók, építmények és színpadok vizualizációjára specializálódott. Az ő feladata minden produkciónál a díszlettervezők elképzeléseit virtuális modellbe átültetni, aminek alapján az alkotómunka során további pontosításokat és változ-

¹ A teljes cikk a BTR 2018 különiadásában jelent meg, Erich Nyffenegger tollából.

² Érdemes megnézni a honlapot!

→ tatásokat hajtanak végre. Véleménye szerint ez azt jelenti, hogy a röntgenlátványhoz szükséges adatok kb. 85%-a már egyébként is rendelkezésre áll, és kár lenne ezeket kizárólag a rendezés és a színpad létrehozásában részt vevő szűk csapat számára kisajátítani. A virtuális modellek megalkotásához Wimmer lényegében az Autodesk 3ds Max vizualizációs és animációs programot használja. Az adatok internetes feldolgozásának alapja egy panorámarendszer, valamint a HTML és Javascript nyelvek, kihívást pedig a panorámák megalkotásakor keletkező nagy adatmennyiségek feldolgozása jelenti. Ebben a konkrét esetben a Duncrow GmbH végezte a programozást.

Képet kapni, nem csak az előadás közben

Egy-egy darabnál fokozatosan alakult ki, hogy a kincset érő adatok mekkora mennyisége jön létre, és ennek felismerése a *Carmen* előadásnál érett be. A kezelési struktúrákat és tartalmakat egy szerkesztőbizottság állította össze, az internetes megjelenítés költsége négy számjegyű (euróban). De a színpad alapvető szerkezeti és méretadatainak feldolgozása most megtörtént, és ezek más rendezéseknél sem fognak változni, így ez a költség már nem fog többé jelentkezni.

A röntgenszemléletmód használata minden felhasználó számára ingyenes, regisztráció sem

szükséges, ami ezzel megfelel a „nyitottság és transzparencia” elvnek, mondja *Axel Renner*, a Bregenzi Ünnepi Játékok kommunikációs vezetője. Hiszen év közben a színpad is szabadon látogatható, jobb napokon akár 2000 turistát is fogadnak. A hatás akkor a legnagyobb, amikor a látogató a színpadon vagy a nézőtérén áll egy tablettel a kezében, és a saját kezével vezérelve

fedezi fel a *Carmen* díszletének rejtelmét. Ehhez ingyen wifi áll rendelkezésre, de a telefon jó minőségű internetkapcsolata is elegendő. Ezáltal a látogató a vízi színpadi előadás tényleges megtekintése nélkül is pozitív élményt kap. A nyitottság, a transzparencia és az egyszerű hozzáférés jegyében döntöttek a röntgenszemléletmódnál úgy, hogy nem egy appot hoznak létre, amit előbb le kell tölteni, hanem közvetlen hozzáférést biztosítanak.

A bregenziek jelenleg nem használják az elképzelhető értékesítési lehetőségeket, de gondoljuk csak végig, hogy a Bodeni-tó partja – a színpad mögötti részen például – teli van szállodákkal, amelyek akár egy plusz gombbal szálláslehetőségeket is kínálhatnának.

Bizet *Carmen* című operája volt az első ilyen módon feldolgozott előadás, de bizonyára nem az utolsó. Miközben a látogatók még a *Carment* élvezik, már folynak Verdi *Rigolettójának* munkálatai, ezalatt szintén rengeteg adat fog keletkezni. Ezeket a feldolgozott képeket sem fogják visszatartani, mert amikor az előkészületek során a színpad kezd felismerhető formát kapni, a látogatók már nem csupán a kész előadás iránt érdeklődnek, hanem a létrejöttének folyamata iránt is. És természetesen nem kizárt, hogy ezzel az új lehetőséggel akár a jegyeladás is újabb rekordokat érhet el.

JELMEZTERVEZÉS

Jubileum: Bozóki Mara 30 éve a pályán

A színházi látványé volt a főszerep a közel-múltban a miskolci színházmúzeumban: *Bozóki Mara* díszlet-jelmez tervező művész tárlatán a scenikai műhelytitkokba is betekintheztek az érdeklődők. A Miskolci Nemzeti Színház tervezője ebben az évben ünnepli pályájának 30. évfordulóját, ebből az alkalomból állított össze egy kiállítási anyagot legemlékezetesebb munkáinak látványterveiből.

Diplomamunkáját, a *Jaj, apu...* című Kopit-abszurd jelmezeit 1988-ban a miskolci színházban készítette: a női főszereplő, *Zsolnai Júlia* ruháját ma már a miskolci színházmúzeum őrzi, ezt a kosztümöt is megtekinthették a látogatók a tárlaton. A pályakezdés éveit elsősorban klasszikus művek, köztük Beumarchais- és Molière-komédiák játékos látványtervei idézték meg, köztük olyan legendás alakításokra is emlékeztetve, mint Kovács Lajos *Úrhatnám* polgára.

Az elmúlt évek gazdag terméséből többek között a *Bozsi* *Yvette*, *Béres Attila*, *Rusznayák Gábor*, *Szabó Máté* rendezőkkel közösen jegyzett munkák terv- és fotódokumentumai kerültek a falakra. A kiállítás, bár csak szűk merítést nyújthatott a gazdag életműből, markánsan

megmutatta a művész műfaji sokszínűségét: a Győri Balett vagy a Miskolci Balett kortárs táncszínházi produkcióinak díszletmakettjei éppúgy helyet kaptak itt, mint a Kaposvári Csiky Gergely Színház vagy a Miskolci Nemzeti Színház látványos operettprodukcióihoz készített, könnyed eleganciájú rajzai, vagy a miskolci stúdiószínpadok fekete komédiáinak sötétebb tónusú jelmeztervei is.

M. G.